

Žalující obec domáhala se na žalovaném uznání, že jí přísluší po cestě žalovaného služebnost chůze a jízdy, že žalovaný jest povinen to uznati a odevzdati žalobkyni listinu schopnou ke vkladu služebnosti. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby. N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Pokud jde o dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jest přihlédnouti k doznání žalované, v její dovolací odpovědi, že se pokusila před tímto sporem o to, by sporná cesta byla správnou cestou vyvlastněna a prohlášena za veřejnou. Doznáním tím je prokázáno, že se žalující obci nedostává a nemohla ani dostávat vůle držitelská ve smyslu § 473 obč. zák. aneb § 479 obč. zák., které předpokládají, by služebnost byla vykonávána k účelům soukromohospodářské potřeby, kterou obec vůbec netvrdí, neudávajíc ani, že cesty potřebovala k obhospodařování nějakého pozemku ve smyslu § 473 obč. zák. nebo k osobní potřebě, na př. k jízdě na pilu nebo do mlýna ve smyslu § 479 obč. zák., nýbrž tvrdí, že jednotliví občané jí k své potřebě za tím účelem užívali, kdežto ona sama, jak v dovolací odpovědi doznává, pokládala ji za cestu veřejnou. Držby práv se nabývá jejich výkonem ve vlastním jméně (§ 312 obč. zák.), a vyhledává se kromě výkonu práva i soukromoprávní vůle držitelská, které však, jak uvedeno, u žalující obce nebylo a nemohla proto vydržením tvrzené služebnosti nabýti. Bylo tudíž dovolání žalované strany vyhověti a napadený rozsudek změnit tak, že se žaloba v celém rozsahu zamítá, aniž je třeba zabývat se dalšími vývody dovolání. Rozhodnutí to ovšem není na úkor práv jednotlivců, kteří snad vydržením služebnosti chůze a cesty po sporné cestě nabyli.

Čís. 9553.

Postupník knihovně zajištěné pohledávky nabývá teprve knihovním převodem zástavního práva oprávnění k započtení postoupené pohledávky.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1930, Rv I 445/29.)

Proti žalobě o zaplacení peněžité pohledávky namítl žalovaný mimo jiné k započtení hypotekární pohledávku 16.000 Kč, již prý nabyt postupem, jež však nebyla dosud na něho knihovně převedena. Tuto vzájemnou pohledávku neuznal procesní soud první stolice důvodem po právu, o d v o l a c í s o u d napadený rozsudek v tomto směru potvrdil. D ů v o d y: Nesprávné právní posouzení shledává žalovaný v tom, že napadený rozsudek neuznává započitatelnost celé hypotekární pohledávky Terezie R-ové postoupené žalovanému ve výši 16.000 Kč. Započtením namítaná hypotekární pohledávka 16.000 Kč jest knihovně připsána dosud jiné osobě než žalovanému a proto nepřešlo na něho dosud zástavní právo podle § 445 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o niž tu jde, v

d ů v o d e c h :

Pokud jde o vzájemou pohledávku 16.000 Kč namítanou k započtení, jest nesporno, že hypoteka na žalovaného nebyla knihovně převedena. Z toho vyplývá, že žalovaný k započtení není oprávněn, jak správně uznal odvolací soud. Dovolání jest na omylu, tvrdíc, že vlastnictví k pohledávce knihovně zajištěné lze nabýti již smlouvou bez knihovního převodu a že hypotekární věřitel tím, že pohledávku postoupil neknihovně, vzdal se dispozice nad ní. Naopak může i pak s hypotekou naložiti právně účinně jen věřitel zapsaný v pozemkové knize a neknihovní postupník má jen právo, žádati na něm, by hypoteku na něho knihovně převedl. Pokud se tak nestalo, zůstává oprávněným věřitel zapsaný v pozemkové knize a může tento a jen tento hypoteku právně účinně převésti na třetí osobu aneb jinak s ní naložiti. Mínil-li dovolání, že žalobce nanejvýše může odepřítí placení, pokud hypoteka nebude propuštěna, nevšímá si podstaty nuceného započtení a přezírá, že v případě uznání započtení rozsudkem k placení vůbec nedojde a placení tudíž v tomto případě odepřeno býti nemůže. Bez knihovního převodu nestal se tudíž žalovaný majitelem hypoteky a právě proto nemůže jí ani použítí k započtení. Ustanovení § 1443 obč. zák. týče se případu opačného a nelze proto z něho nic odvozovati pro tento případ, ale není toho ani zapotřebí, ano lze tu vystačiti s ustanovením § 445 obč. zák. Ostatně jest podle § 469 obč. zák. zástavce povinen dluh zapraviti jen tehdy, když mu zároveň bude vrácena zástava, t. j., jde-li o hypoteku, vydána bude listina způsobilá k výmazu zástavního práva v pozemkové knize, jakž plyne z toho, že podle § 469 obč. zák. zůstává hypotekární statek zavazen, pokud se dluh z veřejných knih nevymaže, a že teprve tato listina poskytuje vlastníku statku možnost, by s ním volně nakládal a zejména pohledávku indebite váznoucí vymazal nebo podle poslední věty tohoto paragrafu zástavní právo převedl na novou pohledávku. Ze všeho toho, ale i z úvahy, že rozsudky, vyjmouc případy zde v úvahu nepřicházející, účinkují jen mezi stranami, a že tudíž na základě rozsudku v takovém případě vydaného a započtení uznávajícího by žalobci ani nemohl býti povolen knihovní vklad výmazu práva zástavního váznoucího pro pohledávku k započtení namítanou, vyplývá, že postupník knihovně zajištěné pohledávky teprve knihovním převodem zástavního práva nabývá oprávnění k započtení této pohledávky a že dříve se mu tohoto oprávnění nedostává. Přistupuje k tomu i úvaha, že započtení podle § 1438 obč. zák. znamená vzájemné zrušení závazku, k němuž by však v případě, o jaký jde, nedošlo, poněvadž by uznáním započtení rozsudkem zanikla jen zažalovaná pohledávka, nikoliv však i žalobcův závazek, pokud je zajištěn hypotekou, a naopak byl by žalobce vzhledem k účinkům veřejnosti pozemkových knih vydán v nebezpečí, že by svůj závazek, použitý k nucenému započtení, musel po případě splniti ještě jednou. Ze všech těchto úvah je zřejmá správnost úsudku odvolacího soudu, že žalovaný není za okolností tohoto sporu oprávněn namítnouti zmíněnou pohledávku k započtení.